

Vede do bezpečí

MAREK
VOJTĚCH
ŘEZANKA

Ilustrace Jiří Staněk

Praha 2020

Vede do bezpečí

Mám v srdci mnoho
všechno sdělí
Dva lidé mohou
po neděli
v úterý říci
co je láká
vidí i vici
Cesta
Jaká?

Ta, která vede
ke splynutí
neznáš cíl předem
jdeš však s chutí
Obtíže zdolá
cit, jenž pojí
shora i zdola
náplň svoji

Je to jak řeka
přirozené
pomalu stéká
či se žene
Někdy je líná
jindy pádí
tisíckrát jiná
nejen v mládí

Sloni pak troubí
lásce svědčí
pevnost, jež v hloubi
duše něčí
s věrností snoubí
vtip, jenž léčí
Vede nás loubím
do bezpečí

At' najde její znamení...

Rozhodl jsem se stát jen při té jedné
a čelit všemu – v moři, na souši
Tím být, kdo pustí, udrží i zvedne
a kdo ví přesně, co kdy zakouší

Rozhodl jsem se v dobrém – a i ve zlém
sdílet, co vše nám cesta přichystá
Příroda vládne nejpevnějším žezlem
Co jedním? Má jich klidně čtyři sta...

S pokorou v srdci přírodě se klaním
mám ji v mém srdci spolu se svou paní
do něho ústí – i v něm pramení

Vždy musím myslet na tu jednu – na ni
ať moje láska hřeje ji i chrání
a ať vždy najde její znamení

Na myslí mi tanou...

Na myslí mi tři tváře tanou
slyším, jak každá z nich štěká
Že zde jde o psy? Inu ano
Nikitu, Frankie a Jacka

Povahu mají nespoutanou
máloco tyhle tři leká
Oči teď v písku pláže planou
Nikity, Frankie a Jacka

Divokost s něhou se v nich snoubí
neznají řetěz ani šrouby
upřímnost z pohledů stéká

Širé nebe jim tvoří loubí
hravost a oddanost tak skloubí
Nikitu, Frankie a Jacka

Muž a jeho pes

Moře se o pobřeží tříští
na surfu muž a jeho pes
na prkně s každou vlnou příští
nechají se jen někam vést

Labrador v tlamě pádlo drží
mladík mu hladí mokrou srst
nic takto dlouho nevydrží
jak tato lásky plná hrst

Za vlnou vlna ty dva houpá
ať už je štědrá nebo skoupá
jinocha se psem v Tangalle

Veselý mladík s dlouhou kšticí
beze slov umí mnohé říci
tím, že byl s druhem zahálet

Tak jako stromy

Kdy se to stalo? Desátého září
v Ladja Beach – tedy na pláži
Snad ani slunce vzduch tak neprozáří
(na mraky totiž občas naráží)
jak láska lidí, kteří všechno sdílí
jež v jedno tělo prorůstá
Staly se jedním dřív dva různé díly
od paty, srdce – po ústa

Řekli si "Ano" v době, jež je vratká
s Lasandou, slonem – Marek a též Katka
řekli své "Ano", které odolá
Jeden je v druhém – vstává i se sklóní
oddanost pojí ty dva silou sloní
tak jako stromy rostou odzdola

Co zanechat na zemi?

Viděl jsem slůně, asi dvouměsíční
v národním parku Udawalawe
tím, jak je malé, paradoxně vyční
spíše se brodí, nežli zaplave

Viděl jsem slůně málo ohrabané
které se v bahně rychle zaboří
Stádo ho hlídá – a s tím nepřestane
stádo je jako maják na moři

V hlubokém temnu ukazuje světlo
a tak i slůně, jež nohama pletlo
najde si přístav, cestu, zázemí

Od chobotnatců ať se lidé učí
jak splynout s vodou - a nikoli žlučí
a jaký odkaz nechat na zemi

Všude kolem voda

Obloha mraky pokrytá
vlny se tříští o pobřeží
vichr se zklidnit odmítá
měsíc jak oko v hlavě střeží

Hrom velmi silně burácí
tak jako moře, jež se vzdouvá
Povstanou z hlubin bubáci?
Píše se s peklem tady smlouva?

Bouře uprostřed letoviska
Obzor je temný – jen se blýská
do pevniny moře hlodá

Hladina není vůbec nízká
ohlušující rána tříská
a všude kolem temná voda

Co je svoboda?

Svoboda – slovo prázdne tolik
jak na písku ulita
Kdo o ní mluví, toho bolí
že vždy pouta uvítá

Tuláci – psiska bez domova
hladová a prašivá
Běhají venku stále znova
rány vzduch jim zašívá

Čekat, až se pán z práce vrátí
mezi zdmi zůstat zavřen zatím
znát cit – a mít rád, co to dá?
Nebo se toulat, jak je libo
nemoci s vámi přímo hýbou
být všem fuk – to je svoboda?

Jako hrad z písku

Stavět hrad z písku, kde se vlny lámou
jeví se jako věc pošetilá
moře vše spláchne, přirozeně samo
To jeho hlubina odvětila

V čem je však jiná celá lidská snaha
hemžení příbojem odplavené?
Většina nejspíš přiznat se to zdráhá
neseme marnost svou na ramenech

Stačí jen záchvěv, mírné vychýlení
a pracná stavba stavbou rázem není
hrad z písku zmizí, zbývá pustá pláž

K nebi ční pýcha, kdy se člověk rouhá
prázdnota po něm zůstane však pouhá
co zdarma zhatil – pak ho vyjde dráž

Zaniklá doba

Rybářské chajdy na pobřeží trčí
osiřely tam – nikdo není v nich
To jenom vítr vniká do chatrčí
návštěvník je to, pravda, z posledních

Lodky teď v písku zahrabané vězí
nejsou tu sítě – nezazní zde křik
Vyplout, či zetlít – neznají nic mezi
to pouze paměť čas jim vyměří

Smích ani pláč se v domcích neozývá
celá ta scéna mrtvolně je živá
s kulisou splývá – s pěnou na moři

Palmové listí ve větru se kývá
nejsou zde stoly, natož na nich skýva
ani zášť, všivá – co vše zamoří

Óda na Ladja Beach

Kdo má rád moře, kde se mluví česky
kdo nechce chořet či pěstovat stesky
kdo místo klidné k odpočinku hledá
kdo doma stydne, jeho tvář je bledá
ten ať se zvedá – míří k Ladja Beach

Láďa tam žije a svůj resort vede
květen či říjen, červen nebo leden
je mu to jedno – optimismem hýří
na zadek sednou před ním psi i štíři
Monika s Jiřím míří k Ladja Beach

Hulmany, pávy, někdy krokodýly
uvidí slavit u něj dýl' než chvíli
turista, který něco navíc shání
Jde všemi směry – a pak vzdychne: Páni
Už nemá stání – míří k Ladja Beach

Kdo svoje „Ano“ na pláži chce říci
všem davům stranou – zato se slonicí
kdo už to déle nevydrží v práci
kde ho vše smele, až se v tom pak ztrácí
ať nekrvácí – míří k Ladja Beach

Kdo si chce třeba vyjet na safari
ten dojmy vstřebá – mladý nebo starý
na sloní stáda v úžasu pak civí
Sri Lanka zvládá poskytovat divy
Přírody chtíví míří k Ladja Beach

Plantáže s čajem – Ostrov skořicový
Láďa pak báje nejrůznější poví
pije jen trochu – maso vůbec nejí
děcka jí pro chuť – ta má nejraději
kdo není v lochu – míří k Ladja Beach

Oslava čeká patnáctého září
Jde o člověka, kterému se daří
že i tvor vážný humor od něj chytí
a anděl strážný donese mu pití
Kdo má rád žití, míří k Ladja Beach

Znechucen stresem kdo již dost má hluku
a kdo se třese sednout do tuk-tuku
kdo je vším plný – až je prázdný, slabý
či koho vlny nespoutané vábí
ten, kdo chce nabít – míří k Ladja Beach

Kdo má rád vtipy – ten, kdo se rád směje
či ten, v kom kypí tuna beznaděje
ten právě tady podruhé se zrodí
ať to má grády – může plout i lodí
komu svět škodí – míří k Ladja Beach

Tento kus Ráje
s klidem doporučím
Říkám však zkraje
pro ty plné žluči
tady to není
zde se úsměv vítá
Může být klení
nikdy zášť však skrytá
Ten, komu svítá
míří k Ladja Beach

Divoká réva

Na svahu, sama, aniž ji to hněvá
roste si réva mezi rybízky
divoce, volně
nеспoutaná děva
Neláká ničím, přesto vybízí

K čemu? Snad právě zamyslí se dřeva
která teď zetlí
dávno bez mízy
proč tolik facek, jak zprava tak zleva
schytá, kdo z davu
kmenů nezmizí

Ptám se, co dělá v stráni vinná réva?
Nikdo krom deště ji tam nezalévá
nikdo krom ptáků ji tam nesklízí

Roste si, žije, z lidí neumdlévá
Nemusí plodit
jako bájná
Eva
A víc než výhry bere remízy...

Liška se k slípkám zrovna naklání...

Řekl si kohout, že je dvorek malý
jeho hlas není slyšet v kdákání
natřásl křídla, pochlubil se svaly
pravil, že půjde, že se zachrání
V lese se smějí černí havrani
liška už na něj pěknou dobu líčí
kurník zná dobře – nechodí tam s klíči
občas z něj zmizí
ptáci nažraní
Hlídá tam pes však
ten jí plány ničí
Liška si ovšem slípky naklání

Má výtky k plotu, aby se ho vzdaly
že právě u ní najdou zastání
že plot vše hyzdí – a je vidět z dále
a že i šneci jsou už naštvaní
„Otevřete se – jako na dlani
jsem vlastně slípka
maso se mi přičí
nežijte v strachu
to jen prase kvičí
já nejsem řezník, já mám nadání
Mám dobrou pověst – hlavně v zahraničí“
Liška si brzy slípky naklání

Kohouta rovněž neskutečně chválí
prý budou bez něj všichni nahraní
jaký je silný, může lámat skály
v lese prý více bude papání
Medvěd je hrozba, tomu zabrání
spojení s liškou
Drůbež hlavy vztyčí
Hlavně, že medvěd je tam neobklíčí
Vždyť právě liška pryč ho zahání
Kohout si kráčí – ani nezakřičí
Když už se nad ním liška naklání

Otázkou vždy je, co se skrývá v kýči
Riziko, zhoubu, had, jenž mocně syčí
Totalita, jež děsem zavání
Eroze vždy má celou řadu příčin
Liška se k slípkám zrovna naklání

Jako pírko na dlani...

Paprsky kloužou po spadaném listí
V mramoru jména
již se nevrátí
Leží zde příběh
jenž se nepřemístí
knot svíčky sténá
blízko u trati

Na mase žuly přitom nezáleží
když v srdci jiných
plamen nehoří
Šťastný je ten, kdo ve vzpomínkách leží
ať má hrob z hlíny
nebo na moři

Vzpomínkách, které hřejí jako svíčka
a které druhý vděčně v mysli hýčká
když svoji hlavu k oknu naklání

Vzpomínka víc je, než hrob okázalý
zůstane, byť by pomníky nám vzali
je s námi jako
pírko na dlani

Už jeho barva...

Rodina v troskách – je to velmi smutné
společnost kóma potom zažívá
Vztahy jsou nadranc. Cit?
Jako když utne
jenom ta křeč – ta bude snaživá

Vzory? Ty chybí. Výchova? Ta strádá
Každý z nás stav ten ale odnese
Křoví se plazí – kde dřív stromů řada
rostla – řeč ale
není o lese

Tahle řeč nás všech opravdu se týká
velice choří
naše republika
choří a recept nikdo nedává

Namísto dubů roští kolem vzniká
roste si samo
odnikud a nikam
Už jeho barva bude nezdravá...

Probuzení

Ve spánku přišla
malá noční můra
zdál se mi svět, kde vše je naruby
kde na jediné že je kladen důraz:
Na pokrytectví, co vše zahubí

Bylo to strašné – kdosi silně dupe
Viděl jsem jasně, jak že vyrobí
ve školách z chytrých dětí zcela tupé
a jak je z kulek součástí výzdoby

Jedna a jedna dávno jsou prý tři sta
dokonce je to součást osnovy
Kdo řekne „dvojku“, ať se rovnou chystá
na proces, jenž mu víru obnoví

Udatnost jako zbabělost se trestá
pravdomluvné vždy ze lží osočí
na místo činů vládnu velká gesta
a sliby dávno páchnou po moči

Svobodná vůle? Mozek střeží čipy
Umění? Jen to, co nic neříká
Nemyslet, neznat – tohle vše vám vštípí
Jediné zbýt má: Díra veliká

Necítit. Ctít jen pin kód svého čísla
které vám s prvním vzdechem vyrazí
Pak už vás mohou bez problémů vyslat
s razítkem a též všemi výkazy

O právech denně řeči mnohé vedou
Kdo se však svého práva dovolá?
Rodina nemá vůbec žádné krédo
místo ní vznikla „První kontrola“

Bezcitní lidé, kteří děti zlomí
až se z nich všechna radost vypaří
Byť bylo hrozně blízko do pohromy
každý má „Světlý zítřek“ v diáři

Každý má léky, aby nebyl zdravý
doktoři v tom snu totiž neléčí
závislost už vám do žil jehlou vpraví
se slovy: „Teď jste vskutku v bezpečí“

Budím se hrůzou, celý nevyspalý
hlavně, že úzkost rázem pomine
Všude je tma – jen cosi bliká v dáli:
Seznam všech vět, jež budou povinné...

Když nelze milovat...

Nikdo prý neví
jak řešit rébusy
mnohý se žene snad jenom pro ten shon
Paměť je prevít: Maže, co nemusí
Zve pravým jménem
co jmen má milion

Noc byla tichá – tma na vše dosedla
a plamen svíce polyká pouze knot
Mráz oknem dýchá
skla jsou jím posedlá
každý je chycen
na cestě do temnot

Advent se choulí
když dupou zástupy
kde slovo „počkat“ vyškrtli ze všech knih
Trpká chuť kdoulí v ústech se nakupí
na zemi vločka
slyší pláč nechtěných

Něco se řítí
asi jak lavina
co všechno smete
jak vlna pevnou zem
Když hromobití
teď sílit začíná
svit černých světél
je produkt eroze

Že někde svítá? Že jas tmu přeruší?
To plamen syčí – však jinak, nežli had
Že smí být cit a s ním rozum bez duší?
Nebudou ničím, když nelze milovat

To, co nás pálí...

Blíží se svátky
říkají, že klidu
ten je však krátký
není po něm vidu
dlouhý však bývá předvánoční stres
Kde kdo se chamtí, kde komu tlak stoupá
tihle a tamti v době, co je hloupá
a také chtivá, až to nejde snést

Namísto taktu
lidé rozladění
z pochybných paktů
z přítomného dění
kamsi se ženou, aniž vědí, kam
Jasně, že mají nervy na pochodu
Klid? Ten je v háji. Prý jde o pohodu
o štěstí, klenot
Já však naříkám

Nálepku špíny
má, kdo neuklízí
nemá dost dřiny – ani „správnou“ vizi
Mnohým je cizí jeden zřejmý vzkaz
Hledají cosi
co však nevybalí
se hlavou pštroší v písku, jinak svaly
To, co nás pálí, ukryto je v nás...

Sonet vánoční

To, co nám schází, není ve výlohách
obchodních domů prázdnem nacpaných
V moři všech frází utopili boha
kdy bodem zlomu dávno není hřích

Co chci všem popřát? Klid a rovnováhu
lásku a záři v neprostupných tmách
Aby byl obřad z chvil, kdy každou snahu
všednosti maří s blátem na botách

Chci popřát radost v noci nebo ve dne
klidně i malou, která ze dna zvedne
chci popřát víru spjatou s rozumem
Co není slabost? Nebýt tím, kdo bije
Mnoho sil stálo – také energie
zaplnit díru prázdným konzumem...

Přeji vám hlas...

Co chtít od roku, který je nový?
Zdraví a sílu – to mne napadá
Vzdělání, rozum a pevné krovy
a ať se zlepší naše nálada

Ať všichni z ulic zas někde bydlí
a v krbech rodin oheň plápolá
Ať lidé mluví bez hrotu vidlí
a ať se myslit učí na školách

Přeji vám smysl každé vaší práce
a aby nikdy nezačal se ztrácet
Aby mír z hodnot byl tou nejvyšší

Aby i v těžkých časech bylo s vámi
světlo, jež vede, zatímco třpyt mámí
Přeji vám hlas, jež války neztiší...

Aby kvetlo...

Úzkost se vkrádá
v husté mlze
která se snesla
nad krajem
kdy každá rada
může mrzet
jak vzosná hesla
partaje

Komíny čadí
monotónně
v ulicích strnou
kanály
Kapři jsou v kádi
(jsme tu pro ně)
zítřek je skvrnou
zapálí

Prostor se úží
nebývale
Stísnění v pasti
chceme pryč
Hluboko v kůži
spí strach z válek
Kdo zbraní chrastí
ztratil klíč

Těžko se vchází
do komnaty
když Múzu provaz
omotal
Přišli jsme nazí
(nikdo svatý)
Co že je pro vás
hodnota?

Pro mne cit ryzí
rozum, světlo
touha zas cosi
poznat v tmách
Proud čisté mízy
aby kvetlo
co každý nosí
po kapsách...

Když surovost je něha...

Jednou jsem zjistil, že jsem v cizím světě
všechno je jinak – ráno se tu stmívá
na jaře listí
padá – a pak v létě
zpuchřelá hlína tvrdí, že je živá

Smích je druh pláče, slzy často prší
stateční hynou, podlost každý vítá
beznohý skáče
slepí na návrší
vidí prý stinnou stránku
jež je skryta

Skvosty jsou v hnoji, kde kdo po nich plivá
brak majlant stojí
sesypou se zdiva
A já se dívám – po zádech mráz mi běhá

Zrada se cení, věrnost krutě trestá
Noc má tvář denní
propast je prý cesta
Řvu – nelze přestat
když surovost je – něha

Kvapí to...

Snad to byl sen
já octl jsem se v knize
však nedokázal
ani slovo číst
Tmou osvícen
text počal rychle mizet
Kdy tato zkáza
stihne další list?

Jsem uvězněn
ve zvláštním rukopise
jsem jeho částí
Kdo mě zkouší psát?
Jsem prostě ten
kdo zjevit mohl by se
pohlcen pastí
Je to opiát?

Kdy půjdu ven?
Mne vazba knihy tíží
Zavřeli blázna
uvnitř kapitol
Vše beze změn
z vět ukutou mám mříž
slova tak prázdná
vzdechnou: Kvapí to...

Přítom něčím vítá...

V mezerách leží
Abeceda
Některá z písmen jsou však hbitá
Hra v kostky starcům usnout nedá
vyruší je jen zvony Víta
Když je noc ještě nerozvitá
stín s holí projde pasáží
nesměle do zdí naráží
nabídku žádnou neodmítá
Tma – tento přízrak s bagáží
Nezvala
přítom něčím vítá

S básněmi noci
prach se zvedá
postava kymácí se, zlitá
Démona tvář je temně bledá
asi ho nikdo nevymýtá
Edison sám je
nikde svítá
Dolehne hluk sem z nádraží
kocour své uši nastraží
černý jak bota – Haló, vy tam...
Svoboda s jizvou na paži
Nezvala
přítom něčím vítá

Akrobat
věčný neposeda
mezery s řádky volně sčítá
zas něco nové
v duši hledá
Tabule nad vchodem je smytá
Opilec vprostřed cesty škytá
když se všech křivek nabaží
Myslí snad, že je na pláži
a že je mořem senilita?
Múza je dobrá v masáži
Nezvala
přítom něčím vítá

Úspěch je jako závaží
Klesne se pod ním s blamáží
Lež – to je děvka nápaditá
Ordinérností zaráží
Nezvala přítom něčím vítá

Vtíravá otázka

Ta myšlenka mne provází
a nelze se jí zbavit
že žena přijde z oázy
ta žena velkých kvalit

Jsem posedlý tou představou
co asi v džbánu nese
v němž ve snách mnozí přeplavou
a potom stanou v lese

Ta představa je utkvělá
přítom však nedá se odbýt
vždy vidím dveře i chodby

Nevím pak, co to udělá
nechci se do toho pouštět:
Co když ta žena jde z pouště?

Zvláštní rozmar

Tma je, už se však rozednívá
nevím, zda spal jsem, či jsem bděl
zda představa ta byla živá
či přízrak vešel do mých děl

Mnul oči jsem si za svítání
aniž jsem tušil, kde že jsem
viděl jsem stín, jenž níž se sklání
viděl jsem stín - a žádnou zem

Bylo to vskutku velmi divné
hvězdy vám zmizí - jak když plivne
a noc vám v mžiku projde krkem

Toto je doba zajímavá
kdy vlastně nikdy nepřestává
Hodina mezi psem a vlkem

Zatím však bere...

Prostor se úží
vše je jaksi těsné
Úniku není
loví do sítí
sdírají kůži, aniž nahý hlesne
Brzy to chvění
kde kdo pocítí

Lidstvo se vzdává
více nežli tuší
hranice hoří
žár se rozšíří
Volají sláva
všichni slepí, hluší
v laboratoři
mleti hmoždíři

Obzor nám kalí
do tmy neprostupné
naděje visí přímo na nitích
Řítí se skály
a kdo k nim se upne
ztratí své rysy
tep se zanítí

Mokneme v dešti
v hrudi led nás mrazí
škvírami vtéká
do žil panika
Čaroděj věští cosi o nesnázi
Lze jít jen někam
kde vše zaniká

Nicotu vzývá člověk přetvořený
v roboty, které zcela otupí
Nálada rzivá možná dozná změny
zatím však bere tytéž postupy...

Hlavně, když odemyká...

Když talíře se na pařezy mění
a svíci v okně slza stéká
sprostá tma přišla dávno před setměním
a na stole schne suchá vecka

Když papír zmačkán – mašle zahozená
Pak ve sklenici prázdno těžká
pocity, které udržet má stěna
s ní v srdci prasklá rovnoběžka

Stromek má zažrán smutek do jehličí
Zubatá pila
jeden řez ho zničí
marná je o tom polemika

Jestli mám přání? Jedno ne moc skromné:
Ať balvan zmizí – nemusí jít o mne
hlavně, když srdce odemyká

Dříve, než ho zahubí...

Říkáte, že svět nemarodí?
Vždyť celý leží v kómatu
Kolik v něm žije šťastných rodin?
Kolik jich mluví o matu

Nevidíte ty metastáze
ani že téměř nedýchá?
Příkázáno má nevyházet
bez noh je, hlavy, bez břicha

Přesto kdos tomu světu tleská
jak že je opět svěží dneska
(všechno v něm bude naruby)

Hrouť se mramorová deska
po zádech pacienta pleská
dřív, než ho zcela zahubí

Kde je Ráj, nevím...

Chci napsat sloh, čím že se Eden
podstatně liší od Pekla
máme rok dvacet a je leden
krev opět světem protekla

V Ráji je mír – tím stať má začne
přetvářka se tam nenosí
není tam pranic setrvačné
a nejsou rána bez rosy

Žije se v lásce, v dialozích
nevedou se tam procesy
Strach ani úzkost nezahrozí
(ani že vás tam oběsí)

Jako když do přístavu vpluje
lod', jež se v bouřích kymácí
Nejsou tam draci, ani sluje
a ani slizcí slimáci

Namísto tmy tam světlo vládne
které se šíří od slova
Nejsou zde strže, natož zrádné
k nimž vás chce kdosi přikovat

Pro peklo válka hlavní bude
od mala vás tam otupí
řídít se máte pouze pudem
neměnit vžitě postupy

Vezmou vám nadšení i s vervou
myšlení v hloupost promění
máte-li duši, hned ji servou
všichni jsou nějak zlomení

Kdo zvedá hlavu, toho srazí
dokud hřbet řádně neshrbí
Nejvzpornějším pak zlámou vazy
oběsí vás i bez vrby

Vychovat děti nedovolí
vlastně vám je hned seberou
aby vás hnaly vlastní holí
(případně sekly sekerou)

Kde je Ráj, nevím, Peklo ale
jako když z oka vypadne
světu, jenž zhoubě kyne: Dále
a vše zlé je v něm příkladné

Ragtime současnosti

Promoklý zmačkaný papír
osmadvacátého
asi do něho balily sny

Napěchovaná popelnice
kolem poházené petky
na lavičce billboard: Zelená kupředu

Někomu vypadl kapesník
zřejmě když lovil v kapse klíče
za zvuku pípající esemesky

Na chodníku listí
demonstruje žlutou
šlape se po něm bez povšimnutí
ragtime současnosti...

Pod dekou

Život pod dekou znamená teplo
bezpečí
tak proč se mne zmocňuje
neodbytný pocit nejistoty a zoufalství?
Že prý jemné zacházení
Já se zalykám chlupy
Že prý bavlnka
NE – chemlon
Nic nám neschází?
Asi jsem neměl myslet na čest, víru, svobodu, charakter, morálku a...
Už ani nevím jejich jména

Deka je neprodyšná
Dusí mne
Nenacházím milimetr průduchu
už od školky svázaný krok
značkové oblečené
a rovněž značkové názory
Každý víkend do řetězců, jinak do školy
Dějepis mají v akci
Sleva padesát procent:
Škrtli devatenácté století

Hypotéky, exekuce, nároky...
Znáte to – provazy současnosti
s neomezenou zárukou
I tenhle systém má přece dobu expirace
říkám si
pod dekou...

Takto je definován...

Sledoval jsem příboj
střípky na vteřinu poskládané do ovzduší
vlna se smála

Obrazy zanikaly těsně po domalování
aby je střídaly další
s novým nadechnutím

Říkal jsem si
jak je moře skromný umělec
tvoří bez galerií a honorářů
zato ta imaginace

Nemohl jsem se odtrhnout
pláž přesypala tepy slunce
s rovníkem v zádech

Krabi zalézali do otvorů
kdesi v nevědomí
ve světě za clonou píchaček a robotického
stereotypu
A já měl pocit
že nějak takto je definován
Život

V tunelu

Zrovna jsem četl Vernovo Ocelové město
v pražské podzemce
ale spíše jsem měl
sáhnout po jednadvacátém století
Hlásná trouba oznamovala
čeho si máme vážit
ne před tím
ale NATO

Lekl jsem se, že někdo skočil na koleje
ale to jenom slimák se uklonil
a upřesnil
které miliony mrtvých
stojí za naši demokracii

Samozřejmě že patnáctého března bylo ticho
i devětadvacátého září
kořeny překážejí
když kácí les

Netušil jsem
že infúze a indoktrinace
probíhá v tunelu
Ukončete výstup a nástup
totalita vás zavírá...

Nejpustější z hrobů...

Paprsek protažen listy podzimu
jako šňůra perel
protéza listopadu
nad zkamenělými příběhy
dávno odešlých

Zrovna kolem projel vlak
symbol těkavosti
všem tady dávno ujel
nebo ho předběhli
rychlejší než déšť

Snáší se soumrak
nad věnci a svíčkami
plamen se zakousl do gotického oblouku
z jehličí
aby vyplivl tmu

Jasan lehce pokývá
korunou
starý na to
aby věděl
že skutečným hrobem
je zapomnění

Takto mizí život...

Z automatu na kafe
vypadl leták
Hledají se mozky na výplach:
Tablety v každé lékárně

Čekal jsem bílé prášky
ne černou tabulku
s tlačítky

Prý se stačí dívat
odliv buněk zaručen
Vedlejší účinky?
Údajně žádné
Dokonalá
tabula rasa

Promnul jsem si oči
Tohle přece není svět, do kterého jsem se narodil
V porodnicích místo matek
leží robotky
verze Blonde04
Vajíčka dodávají největší slepice
spermie jsou vyráběny programem
Dummkopf

Vše je vysoce „clever“
naprosto nezávadné
intoxikace vědomostmi nulová

Přestalo se mluvit
Nejlepší recept, jak nenarušovat
jednotný pohled na svět
Stroje se sunou setrvačně
plynule

Nic nekolabuje
nic nevzdoruje
není co řešit
A já si s hrůzou pomyslím, že právě takto
mizí život...

Nějak takto by mohl vypadat...

Stál jsem na kraji
kolem sráz a nebe
ale nepociťoval jsem úzkost
Skála mne hrála do dlaní:
Jenom se pevně drž

Kamenné hlavy jakoby chtěly přikývnout
hleděly někam
nepotřebovaly upřesňovat souřadnice
kyčle porostlé travou
a brusinčím

Paprsky jim klouzaly skrz prsty
malovaly podzim
otáčely listy
bukové, březové, dubové
nepotřebovaly slov

Zaposlouchal jsem se do jejich eroze
a ony nepozorovatelně mrkly
Nějak takto
by mohl vypadat Ráj...

Nejtěžší běh

Nejtěžší běh v životě je ten
kdy stojíte na jediném místě
nadechnout se nemůžete
tep je právě vypálenou raketou
do černých děr

Pohybujete se po orbitu
nepatrného bodu
tečky za holou větou
a jednu svíci za druhou
sfoukává
něco za vámi
snad stín
snad přízrak
možná nevyřčená myšlenka

Kolikrát byste chtěli označit křídou
metu
to, čeho jste dosáhli a co vám nikdo nemůže
vzít
ale křída mizí dříve
než sen

Trajektorie hodnot
opásaná otazníkem
svírá tupý úhel morálky
vykuchané frázemi doby
(a to ani nedali nažrat psům)

Nejtěžší běh v životě
je zastavení...

Bod, kdy už nic nebolí...

Severní bílý nosorožec
opustil mapy
učebnice
svět

Proč by to mělo vzrušovat ty
kterých jsou miliardy?
Staré kukačky na zdi
kálejí do hnízda
za pohybu kyvadla nad jámou
zatracení

Připadáme si neohrožení
přitom se měníme
(kdyby na nosorožce)
na soustavu koleček a šroubků
na spleť jedniček a nul
bez citu
omylnosti
vášní

Utěšujeme se počtem
a uniklo nám
že koroze
že prázdnota
že tlačítko na ovládání

Nedokážeme se radovat
protože jsme zničili světlo
(a peroxid na tmě nestačí)
protože jsme otrávilí prameny
(a z mraků neumíme pít)
protože jsme rozpustili sny
(a bdělý stav je k nesnesení)

Hyneme vlastně každým rozmnožením
vzorců naprosté zkázy
kdy nic nebolí
protože zánik

Cirkulace života

Něco po sobě zanechat:

Stavby

umění

vynález

či jen stručnou genetickou informaci

Hlavně NĚCO

Bojíme se ohlížet

abychom nezahlédli marnost

ráda se halí do nejjemnějších látek

a voní po nejdražších parfémeh

Tuny vět naší existence

vměstnané do jediného PROČ?

Nedají nám spát

ani myslit

Každý si tvoříme svůj svět

třeba už dávno přeměněny na prach

kdy paprsek

znamená temnotu

Bojíme se zbytečnosti

kdy krok od kroku

promrháváme

potenciál

Strach z nebytí

nám znemožňuje žít

pohřbeni pod nánosy civilizace

NÁVRAT

k barbarství

Zásadní dotaz

Denně pobíháme po stejném kole
křečci v kleci
ohlodáváme mříže
hlavně když voda a zrní
a nějaké ty piliny

Práce nám těžkne
O co méně smysluplnosti
o to přidáno na zbytečnosti

U sousedů se děti učí
jak pranýřovat babičku
úcta ke stáří je škrtnuta
podobně jako v Bibli:
Nezabiješ

Potom vychovávejte děti
k lásce k bližnímu svému
Zlato je dávno proměněno
na bahno
odmala jsme v něm ponořeni
zatímco listy knih
spaluje nezám

Soudci píší zločincům omluvenky
policisté zatýkají jenom ty
kteří se sami hlásí do cel

Kocourkov je etalonem éry
kdy chybí ukazatel
cesty se vytrácejí jako historické povědomí
pouta jsou nejvyšším
projevem svobody

Hlavně se o nic nezajímejte
nepoznávejte
nechtějte vzpouru

Ubití, otupení
zabaleni do nejistoty
s razítkem a slevou
připraveni na padnutí v poli

Nesměle prostrčím mezi mřížemi v sešitě
nos:
Je ještě šance
z tohoto vybřednout?

Pohádka o duze...

Holčička vzala do ruky zelenou
že prý lesy a tráva
a také rosničky
žlutá barva duhy
paprsků
písku a obilí na podzim
modrá záštita nebe
oceánů a očí, v nichž plave mír
a konečně červená
tep srdce a vína
a vůbec mízy v žilách

Učitelka strnula
Již pochválila skoro celou třídu
za černou a bílou
za tytéž skvrny v rozích
za naprosto stejnou délku čar
na milimetry
Všichni pochopili látku
až na jednu

Holčička dostala poznámku
že se vysmívá autoritám
že nekázeň a propadá
jediná nemá talent
nad jedinou je třeba
zlomit hůl

Bude bez kamarádů
za bučení tabule a cynismu křídý
která vrže za smíchu hadru
co se dusí pod umyvadlem

A teď si zazpíváme, děti
ty ne – zlobíš a nemáš fantazii
neptáš se, jak máš
překročila jsi hranici

„Hej ty“
zaburácel amplion
paže vytrčené do prostoru
a nikdo nevnímal
jak se jedné dívce
kutálejí slzy na papír
a z jednotlivých barev vzniká
duha

Karanténa pro vyvrhele

Že prý se neumí smát
říkali mu to všude, kde se objevil
v obchodě,
kde prodávali bezcitnost
ve škole
kde učili tupost
v nemocnici
kde ordinovali zapomnění
v lese
kde zůstaly jen pařezy
v televizi
kde kázali pokrytectví
v práci
kde vtloukali nezájem

Všichni kroutili nechápavě hlavou:
Proč se neraduje?
Má mít děti
chodit na pravidelné demonstrace
platit hypotéky
rukovat do celé řady válek
a sakra měl by se smát
jenže je vážný a nechutně zodpovědný

Ještě ty druhé nakazí
a tak mu byl doručen povolávací rozkaz
do karantény

Povzdech

Chtěl bych napsat něco
co potěší
o princí, který porazí draka
o stromech, které přečkají staletí
o lásce, kterou nezavalí zemětřesení
ani ji nesmyjí povodně
o rozumu
který nevymytí sebeprudší požár

Mám rád humor
miluji jemné pohlazení Múzy
hřeje mne plaché oko
laně
za zaroseného rána

Jenomže nežiji v lese
ani v kapitole pro děti
jsem obklopen ignorací
infantilitou
a nebetyčnou agresí

Cokoli kolem
mění se na kámen či trus
zkuste pak najít společnou řeč

A tak rád bych se dělil...

Vlastně jedno přání by bylo...

Talíře na stole připomínaly pařezy
bílý porcelán jako sníh
nic na nich
kromě odrazu plamene svíčky na okně

Lidé odcházejí jako stromy
jen těch pilin je nějak více
vůně jehličí v obýváku
fotka za sklem
přibory, které nikdo nebere vážně
pouze do počtu

Strhané mašle
zmačkaný papír
věci nakupené na jednu hromadu
ale v žádné krabici nejsou ti z fotek
Skleněná koule na větvi u země tančí čardáš
to, jak se kolem prohnaly
vzpomínky

Ryba na jediném talíři vychladla
s oblohou salátu místo nebe, se sklenicí vína
nikoli vody v rybníku
Ani vosí hnízda
neprolomí mlčení v ořechové skořápce
kterou dávno nikdo nestrká do umyvadla
protože žádná přání

Vlastně jedno by bylo
klíčové
které uzavřená srdce
odemyká

Doslov

Básnická sbírka Marka Vojtěcha Řezanky „Vede do bezpečí“ volně navazuje na jeho přírodní skicu – „Letmá pohlazení noci“.

Má dva oddíly. Třicet básní je psáno veršem vázaným, zbylých patnáct plyne ve verši volném. Stejně tak dvě roviny můžeme spatřit v části obsahové. Od přírodních a milostných motivů přechází autor k celospolečenské kritice. Vlastně svým způsobem zasazuje jedno do druhého – svůj ideální svět niterný do rozpadajícího se světa okolního.

Jak už jsme u něho zvyklí, hraje si s protiklady. Zvýrazňuje kontrasty. Čtenář zde najde jak rozpustilou a hravou „Ódu na Ladja Beach“, tak poměrně neradostné zamyšlení nad naším směřováním v „Zásadním dotazu“.

Téměř dvě třetiny předkládaných básní ve verši vázaném tvoří sonety. Hned několik jich je věnováno autorově dovolené na Srí Lance, kde se též oženil.

V současné éře, která autorovi připadá neskutečně nestabilní, všem svým čtenářům vzkazuje – citujme z jeho básně: „Přeji vám hlas...“: „*Přeji vám hlas/ jež války neztiší.*“

Další jeho přání potom zaznívá v závěrečné básni v oddíle psaném volným veršem: „*Vlastně jedno (přání) by bylo/ klíčové/ které uzavřená srdce/ odemyká.*“

Co více může autor svým čtenářům popřát, než aby i jejich hlas byl slyšen – a aby mír představoval tu nejvyšší možnou hodnotu? Snad jen právě to, aby k svým srdcím nenávratně neztratili klíč. A aby šlo jedno s druhým ruku v ruce.

Takže, milí čtenáři, ať vás verše Marka Vojtěcha Řezanky – ale i ilustrace grafika Jiřího Staňka – zaujmou a mají vám co říci.